

**PSIHOLOGIA STĂRILOR AMPLIFICATE
ALE CONȘTIINȚEI**

**CONCEPTE FUNDAMENTALE
PRIVIND CONȘTIINȚA**

**Această lucrare este editată sub egida
ACADEMIA OAMENILOR DE ŞTIINŢĂ DIN ROMÂNIA
Str. Ilfov, Nr. 3, Sector 5, Bucureşti**

ALIODOR MANOLEA

**PSIHOLOGIA STĂRILOR AMPLIFICATE
ALE CONȘTIINȚEI**

**CONCEPTE FUNDAMENTALE
PRIVIND CONȘTIINȚA**

EDITURA UNIVERSITARĂ

Referenți științifici: Prof. univ. dr. Irina Holdevici
Prof. univ. dr. Ilie P. Vasilescu

Redactor: Gheorghe Iovan
Tehnoredactor: Ameluța Vișan
Concept grafică copertă: Ștefan Trifan

Editură recunoscută de Consiliul Național al Cercetării Științifice (C.N.C.S.) și inclusă de Consiliul Național de Atestare a Titlurilor, Diplomelor și Certificatelor Universitare (C.N.A.T.D.C.U.) în categoria editurilor de prestigiu recunoscut.

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MANOLEA, ALIODOR

Psihologia stărilor amplificate ale conștiinței : / Aliodor

Manolea. - București : Editura Universitară, 2022

4 vol.

ISBN 978-606-28-1433-5

Vol. 1 : Concepte fundamentale privind conștiința. - 2022.

- Conține bibliografie. - ISBN 978-606-28-1440-3

159.9

DOI: (Digital Object Identifier): 10.5682/9786062814403

© Toate drepturile asupra acestei lucrări sunt rezervate, nicio parte din această lucrare nu poate fi copiată fără acordul Editurii Universitare

Copyright © 2022
Editura Universitară
Editor: Vasile Muscalu
B-dul. N. Bălcescu nr. 27-33, Sector 1, București
Tel.: 021.315.32.47
www.editurauniversitara.ro
e-mail: redactia@editurauniversitara.ro

Distribuție: tel.: 021.315.32.47 / 0745 200 718/ 0745 200 357
comenzi@editurauniversitara.ro
www.editurauniversitara.ro

CUVÂNT ÎNAINTE

Întrebări precum „Ce este conștiința?” „Există conștiință fără suport material?” au fost prezente în mintea oamenilor încă de la începutul existenței lor și ele s-au transpus în povești, tradiții, mituri și mai apoi în filozofie. În ultimul secol subiectele respective au devenit preocupări ale psihologiei, iar mai nou, ale neuroștiințelor, acest nou domeniu al științei ce încearcă să descifreze taina conștiinței. Iar în ultimii ani Inteligența Artificială a intrat în acest carusel al cunoașterii umane.

Autorul, fără a încerca să ofere un răspuns propriu la această problematică a conștiinței, menționează multitudinea de păreri exprimate de către filozofi, de psihologi, de neuropsihologi sau de către pionieri ai Inteligenței Artificiale. În acest sens, ni se oferă informații multidimensionale, plecând de la etimologie, trecând prin concepte filozofice, psihologice și terminând cu argumentele specifice neuroștiințelor.

Dacă este să ne referim la etimologie, conștiința ne apare ca fiind mai degrabă conștientă, un concept care se referă la acea proprietate a sistemelor biologice evolute de a se adapta, de a avea un răspuns optimal la provocările, stimulii mediului oricare ar acesta: chimic, biologic, adică acela care se referă la supraviețuire, dar și la cel social care se referă la existență, la ființare. Ne dăm seama că existăm.

Conștiința, în sensul menționat în lucrare, are și o dimensiune care transcede individul, având și conotații metafizice, trecând astfel dincolo de granițele realității concrete.

Poate exista conștiință fără suport material, biologic? Neuroștiințele, folosindu-se de evoluția tehnologică ce permite evaluarea, măsurarea activității cerebrale la un nivel care poate să evedențieze chiar activitatea unui singur neuron, înclină spre a considera conștiința ca un epifenomen, emergent al activității neuronale, mijlocit fiind de așa numitele corelate neuronale ale conștiinței. Conștiința ar fi un rezultat al dinamicii rețelelor neuronale fără de care nu ar exista. Prin urmare are un substrat

material, biologic și nu se poate manifesta fără acesta. E un punct de vedere reduționist.

Psihologia, la rândul ei, a încercat încă de la începuturile ei moderne (James, Freud, Jung) să ofere un cadru conceptual care să elucideze „misterul conștiinței”. Nenumărate concepte au fost create sau preluate din alte domenii cum ar fi filozofia sau religia pentru a oferi un răspuns pe deplin acceptat la întrebările menționate. Nici o perspectivă disciplinară singură și nici un concept în sine nu mai poate spune întreaga poveste despre natura umană și despre dinamica socială. Metodele de cercetare ale psihologiei sunt și ele reductive și nu au în prim plan problema conștiinței, fapt recunoscut de cei mai mulți cercetători din domeniul psihologiei. Ca urmare a acestui fapt, perspectiva psihologică are o lacună explicativă deoarece examinarea mecanismelor comportamentale se dovedește utilă pentru un număr mare de problematici, dar nu și pentru problema conștiinței.

În ultimul timp teoriile și modelele despre conștiință au agregat cunoștințe din domenii precum matematica sau cibernetica, în speranța oferirii unui cadru teoretic verificabil prin experiment, pentru problema grea a conștiinței. Totuși, conceptul scapă încă, înțelegerii, formalizării teoretice, rămânând în continuare, un mister, care poate va fi explicat...

Prof. univ. dr. Irina Holdevici

NOTA AUTORULUI

Sub genericul „Psihologia stărilor amplificate ale conștiinței” volumul „Concepte fundamentale privind conștiința” este o lucrare editată sub forma unor slide-uri succinte de prezentare ca o parte componentă a cursului cu titlul „Investigare și intervenție clinică folosind stările amplificate ale conștiinței” susținut în cadrul Masterului de psihologie clinică al Facultății de Psihologie și Științe ale Educației din cadrul Universității Hyperion din București.

Până la data apariției, conținutul a fost verificat cu privire la similaritate folosind programe specializate.

Bibliografia este selectivă iar în anexe sunt materiale cu scop documentar.

CUPRINS

Cuvânt înainte	5
Nota autorului	7
Prolegomene	11
Concepte fundamentale privind conștiința	14
Iluzia conștiinței	20
Concepte fundamentale privind conștiința	30
Problema grea a conștiinței	39
Corelatele neuronale ale conștiinței.....	47
Teoria informației integrate (IIT)	49
Conștient, subconștient, inconștient. Conștiența. Sentimente inconștiente și inconștiența	61
Somnul. Stadii, Visul, Starea hipnagogică și Starea hipnopompică	80
Anexa 1. Conștiința	101
Anexa 2. Un cadru conceptual al conștiinței.....	125
Bibliografie	149

Prolegomene

Ființele umane sunt existențe spirituale pentru că sunt motivate de nevoia de a-și pune întrebări fundamentale

De ce m-am născut?

Cine sunt eu cu adevărat?

Este oare Universul nostru real?

Oare există Dumnezeu?

Care este sensul vieții?

Există viață după moarte?

Unde mă duc la sfârșitul vieții?

Ce este dragostea?

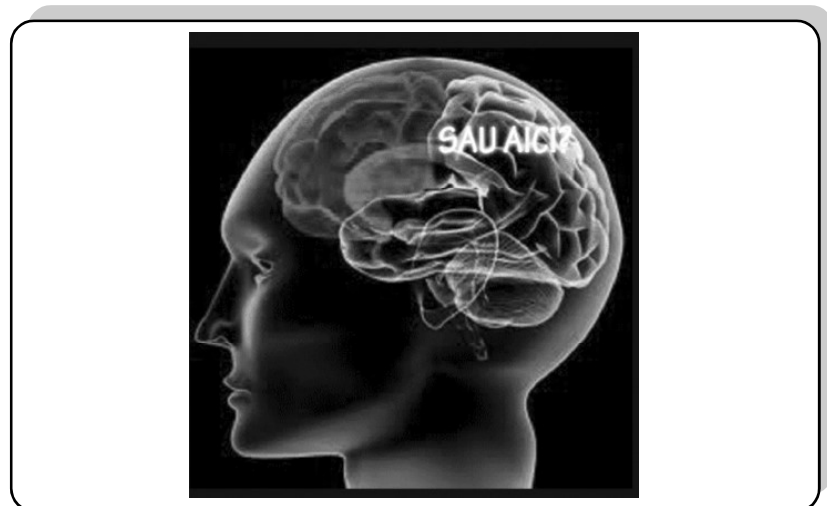
Care este secretul fericirii?

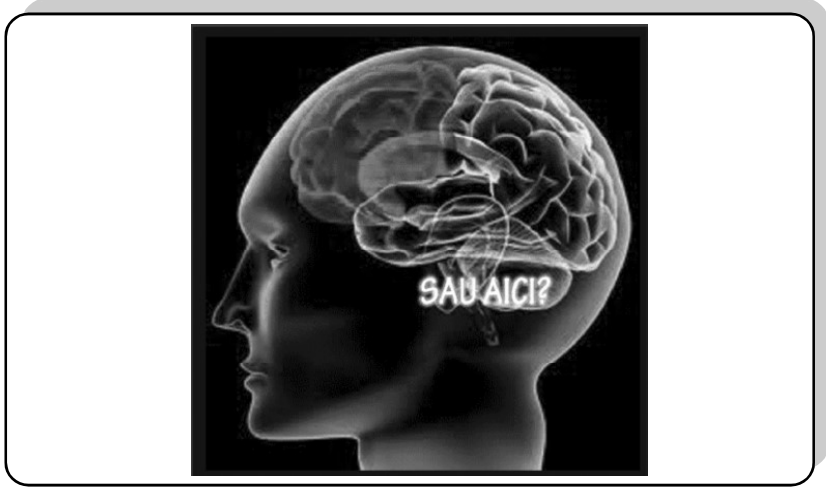
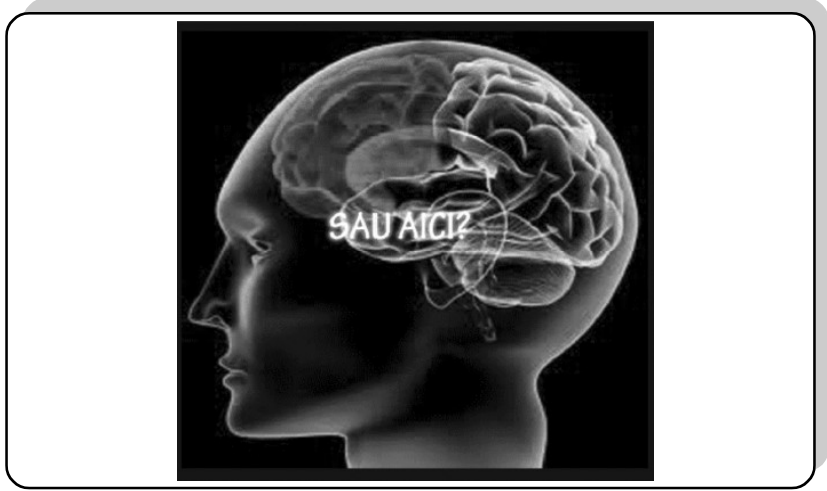

Cât de mult voi trăi?

AM ȘTIUT CĂ NU VREM SĂ MURIM
ÎNAINTE SĂ ȘTIM CUM SĂ TRĂIM,
DAR AVEM CUTEZANȚA DE A TRĂI
CU DISCONFORTUL
INCERTITUDINII

Poate așa arată conștiința?

Reprezentarea conștiinței din secolul al XVII-lea de către Robert Fludd, medic paracelsian englez

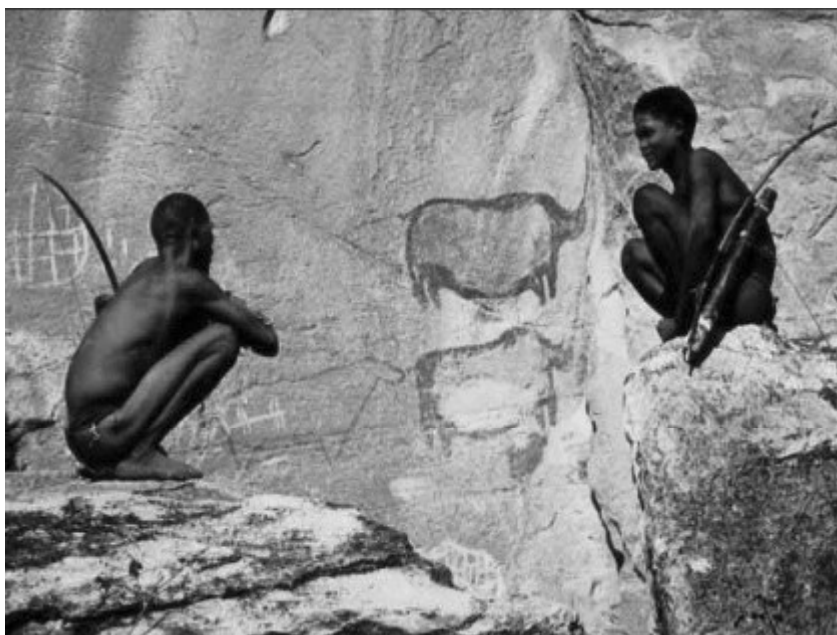

Noi suntem aici

**Pe Pământ, condițiile au fost
excelente pentru evoluția
unei bogate diversități de
viață.**

După miliarde de ani apare vorbirea și capacitatea
de a ne împărtăși experiențele unii cu alții.

Și am devenit conștienți de faptul că suntem ființe conștiente.

Semnificații ale conștiinței

CONȚINUT

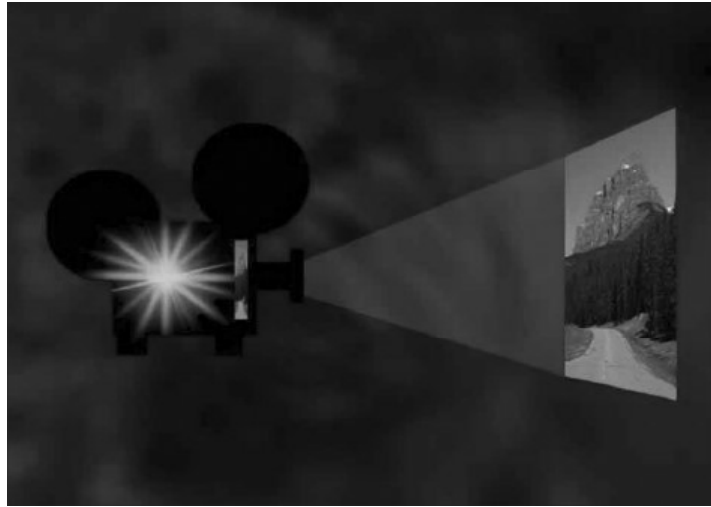
A fi treaz vs.
A dormi
Focusarea
Valori
Autoconștientizare
Spiritualitate

CAPACITĂȚI

Aptitudinile
conștiinței

„lumina care
luminează toate
mințile”

Folosim cuvântul „conștiință” pentru a însemna multe lucruri diferite.

Capacitatea de a fi conștient este ca lumina unui proiector de film. Aceeași lumină albă preia calitățile clișeului fotografic pentru a proiecta pe ecran diferite imagini.

Aceeași „lumină albă” a conștiinței preia bogata diversitate de percepții, senzații, gânduri și sentimente pe care le experimentăm.

Iluzia conștiinței

Conform

Dan Dennett și Anil Seth

Daniel Clement Dennett

(born 1942)

Universitatea Tufts

Doctor Honoris Causa-Universitatea din București

Consciousness Explained (1991)

Anil Seth

(born 1972)

University of Sussex

30-second brain: the 50 most mind-blowing ideas in neuroscience, each explained in half a minute (2014)

Chiar acum, în creier miliarde de neuroni lucrează laolaltă pentru a genera o experiență conștientă - perceperea lumii din jurul nostru și din noi. Cum se întâmplă asta? Avem halucinații tot timpul iar atunci când suntem cu toții de acord în privința halucinațiilor noastre, o numim realitate.